

MAGYAR KURIR

dült Bétsből, Kedden Augustus 13 - dik napján, 1816 - dik esztendőben.

Nagy Britannia.

A' Királyné nem lévén az *Orleáni* kisdéd Hertzegaszszonynak a' keresztannya, 's minthogy ez a' keresztelés a' Romai Catholicusok' rendtartása szerént ment véghez, tehát az Udvari bévett szokás szerént külömben sem jelenhetvén-meg ő Felsége ezen keresztelón, errenézve Julius' 24-ikén még egy különös udvari fényes innepi vendégséget tartottak az *Orleáni* Hertzeg és Hertzegné a' magok' *Twickenhami* kastélyokban, a' hol a' Királyné is megjelent.

Szent Helenáról ismét szó van a' *Londoni* levelekben: — „Hanem, így vélekedik az egygyik közzülök, azok a' sok a nek d o t á k, mellyeket bizonyos időtől fogva némelyek Napoleonnak ezen szigeten való környűállásairól elhíreltek; többire költemények és igen kevés hitelt érdemelnek. A' kik igazat akarnak mondani, megvallják, hogy ő csak akkor beszéli tartózkodás nélkül, mikor a' maga Frantzia emberei között van; az idegenek előtt pedig nagyon tartóztatja magát. De igen kevesen is nyerne az idegenek engedelmet a' hozzá való menetelre, 's éppen azok, a' kik engedelmet nem nyerhétnek, azután bosszúságból mesélnek oly sokat felőlle. —

Az itt következő tudósítás Jun. 3 - dikán indúlt útnak a' nevezett szigetről: —

„Távol vagyok, úgymond a' tudósító, hogy a' Napoleon' állapotja a' sziget' kormányozójának megváltozása által, valamit,

mint némelyek reménlették, könnyebbedett volna, sőt inkább némely tekintetekben még jobban megszorított, a' melly néki nagy kedvetlenséget okozott, 's ez a' környűállás lehetett gyaníthatóképpen az oka annak is, hogy egy ideig magát, mindenektől elvonta 's a' szobáján kívül nem mütatta, a' melly állapot néhány napokig tartván így, azután ismét kiszekerezett 's ki is lovagolt, szokott sebességgel, de tsak azon a' keskeny határok közzé szorítatva lévő helyen, a' meddig magában Ánglus kíséző nélkül kimehet, minthogy megátalkodott módon ellene szegezte magát annak, hogy mikor kilovagol Ánglus tiszt mennyen velle. Megvetésre méltó módon meséltek némely tudósítók, a' kik ezen szigetről bizonyos dolgokat tsak nem régen is elhíreltek. Ezek mind olyan tudósítók, hogy lehetetlen, hogy *Szent Helena* szigetén tsak jártak is volna, minthogy még tsak azt se' tudják, hogy kinek hívják a' *Longwoodi* Ánglus strázsatisztet. E' Kapitány *Poppleton*. Hamis lelkűség, hogy valaha ennek *Bonaparte* azt parantsolta volna, hogy ne' mellette hanem utánna lovagoljon, mert néki telyességgel nintsen jussa arra, hogy mellette lovagoljon. Éppen ilyen hazugság, hogy Kapitány *Poppleton* éppen ezért, a' következett napon *Bonaparte*val kilovagolni nem akart, vagy hogy néki tudtára adta volna, hogy ezentúl katona formaruhában fog velle kilovagolni. Hogy Kapitány *Poppleton*, a' *Longwoodi* háznak egy

oly szobájában hálna, mellyen *Bonaparte-nak*, mikor lefekünni akar, általmenni kellene, ez sokkal nevetségesebb erősítés, hogy sem tréfanélkülvaló megczáfoltatást érdemlène. Hamis beszéd az is, hogy a' mikor Lengyel Kapitány *Pistowszky* a' szigetre megérkezett, *Bonaparte* ötet nagy megvetéssel fogadta, néki hátat fordított 's több e'félék. Sőt nagy nyájassággal fogadta, két óránál tovább beszélgetett velle nagy betsúlettel, 's néhány napokig a' maga asztalánál étette. Az első látása után mindjárt hozzá küldötte egy emberét, tudakoztatván, hogy ily hosszú útozás után nem volna-e feje ruhá' dolgában fogyatkozása? 's rendelést tétetett, hogy, ha talál lenni fogyatkozása, tehát a' tulajdon feje ruhái között adjanak néki. — Sőt olyan irók is találtattak, a' kik ezen költeményeket egész az ostobaságig üzték. Ezek közzé tartozik az e'féle anekdota, hogy *Bonaparténak* reggelenként egy, veres hagymával készített egész sertés, 's ebédre nyolc tyukok kivántatnának. A' kik ilyen ostobaságokat elhíresztettek, vagy magok ostobák, vagy azt gondolják, hogy találnak olyan ostoba emberekre, a' kik ilyen képtelenségeket is elhíhetnek, különben nem hirlelnének-el e'féléket. Képtelenség, hogy még újságírók is találtattak, a' kik mohón kaptak az e'féle zikkelyeket. Én, így szoll a' tudósító, olyan bizonyágtól tudom, a' ki füleivel hallotta, hogy *Bonaparte* egyszer így szollott az *Ánglus* újságíróknak ezen meséléseikre: *Az Ánglus újságírók, még egy egész ökröt meg étetnek véllem egy ebédre, szarvastúl!* —

„Nem régen két aszszonyságoktól *Misztresz Glintoktól* és *Wetheraltól* a' kertben fogadván-el *Bonaparte* a' látogatást, igen szépen viselte erántok magát; rendkívül sokat beszéllet nékiek. Hallván azután, hogy a' nevezett aszszonyságok nagyon tsudáloztak rajta, hogy őket oly szépen 's azzal, a' mint előre tudósítatva voltak, éppen el-

lenkezőleg fogadta, mint beszéllek, így szollott *Bonaparte*: — „Meg lehet talám, hogy valamelly tsudaállatnak tartottak, 's vagy két nagy szarvakat is képzeltek lenni a' fejemen. —

„Azt is beszéllették, hogy *Bonaparte*, arról a' Generális *Kleberről*, a' kit ő maga helyet és maga után *Egyiptomban* hagyott volt, 's a' ki azután *Cairóban* gyilkosan megölettetett, igen alacsonyúl beszéllet 's hogy még a' megölettetésének is ő lett volna az oka. Hogy pedig ez is tsupa költemény legyen, ki tettik abból, hogy tsak nem régen is erről a' *Kleberről* lévén szó, ezeket mondotta felölle *Bonaparte*: — „Ha *Kleber* életben maradott volna, soha az *Ánglusok* *Egyiptomot*, minden lovasság nélkül lévő ármádaival 's oly kevés ágyuzó készülettel el nem foglalták volna. *Kleber*, *Kleber* (kétszerezte a' nevit *Bonaparte*) egy olyan ember volt, kinek elvesztét nem lehetett kipótolni a' *Frantzia* ármádaánál. Nagy kárt vallottunk mi, én és egész *Frantzia* ország, az ő halála miatt. Egy szóval ő, egy legbetsesebb tántumokkal felruházott ember, és egy legnagyobb vitézséggel bíró Generális volt. Generális *Ménou* is jó, de tántum nélkül való ember volt 's a' t. —

„Nem régen arról is jelentés tétetett vala a' közönséges levelekben, hogy a' *Napoleon* fő *Udvarimestere* 's még néhány hozzátartozók olyan parantsolatot vettek volna *Londonból*, hogy vagy a' szigetről most mindjárt eltávozzanak, vagy pedig, ha ezt tselekedni nem akarják, irás által kötelezzék-el magokat arra, hogy ott maradni 's magokat minden megszorító rendeléseknek, a' mellyek reájok nézve tétetethetnek, alá-jok adni, készek lesznek. Az irást, mellyet magokrol az említett személyek adni akartak, e'képpen készítették volt meg: —

„Mivelhogy mi, alólirtak, a' *Napoleon Császár* szolgálatjában megmaradni kívánunk: tehát reá állunk arra,

hogy, bár mi rettenetes dolog legyen is a' *Szent Helenán* való lakás, ezen szigetet el nem hagyjuk, 's magunkat azon megszorító rendeleteknek, amárba tsu patettz és szeréntvalók és igazságtalanok legyenek is azok, mellyek a' Császárra 's az ő szolgálatjában lévő emberekre nézve tétetődhetnek, alájok adjuk." — Azonközben tudokra adatott nekik, hogy ezen írásból minden illetlen kifejezéseket vagy megjegyzéseket hagyjanak ki, és tsak kopasz kifejezésekkel kötelezzék-le magokat.

A' Királyi Hertzegaszszony *Charlotte*' egészsége, noha a' szobából még kinem mehet is ő Hertzegaszszonysága, annyira tsakugyan megjobbult, hogy a' Királynénak látogatását *Julius*' 23-dikán elfogadhatta. — A' férje, *Leopold* Princz, ugyan azon nap' a' Régens Princznek látogatására ment. — „Mi, e'képpen szoll az egygyik *Londoni* újság, meghatalmaztatva vagyunk arra, hogy kihirdessük, hogy az, a' mit némely újságok a' *Charlotta* Hertzegné és néhány testvérei között támadott hidegségről, elhíreltek, tsupa költemény legyen.

Londonban 1000 font Sterling (több mint 10,000 forint) hirságfizetésre büntettek *Braham* nevű híres énekest és *Compositort*, azért, hogy valami *Wright* nevű urnak a' feleségét eltsábította.

A' *Londoni Kurir* annak néminémű megvilágosítására, hogy melly veszedelmesen follyon Angliában a' Parlamentum' tagjainak mint nemzeti képviselőknak választatása, ilyen példát hoz elő: — *Booton-Bosset* nevű faluban, a' hol 270-re telik a' lakosok' száma, az 1807-dik esztendőben sokáig meg nem egygyezhetvén a' Választók abban, hogy kit válaszszanak 's küldjenek a' magok' képekben a' Parlamentumba, utólja felé annyira ment a' dolog, hogy azok, a' kik magokat választani akarták, és ezeknek barátjaik, 20 — 30 — 40 — sőt 54 *Guine* aranyot is adtak egy vok-

sért, vagy vótumért. Utóljára *Walsh Benjamin* volt az a' szerentsés a' kilegtöbb voksra tévén szert, a' Parlamentumnak tagjává lett: hanem, hogy melly drágan vásárolta ezen szerentséjét, megtettzett azután, minthogy bankrótizálván 's jegyző könyvei megvizsgáltatván, egyebek közt az is feljegyezve találtatott, hogy a' képviselőséget ezen alkalmatossággal 4000 *Guine* aranyokon vásárolta volt meg, vagy hogy annyiba telt volt az ő arra tett költsége. Nem tsak pénzelni, hanem vendégelni is nagyon szokták Angliában az ilyen választások' alkalmatosságával a' népet.

Lord Exmouth az *Algier* ellen rendeltetett hadi hajós sereggel *Jul.* 25-dikén elevezett a' maga célja felé. Most egyelőre *Gibráltárhoz* evez, ott magát egy *Hollandus* hadi hajós sereggel öszszetsatolja, 's úgy fog még azután hozzá kezdeni a' munkához.

A f r i k a.

Genuából ilyen tudósítást adott ki a' *Párisi Gazette de France*, az *Algiriában* tétetődő nagy hadi készülétekről: —

„*Piccinendi Paolo* nevű hajóskapitányunk most érkezvén vissza az *Afrikai* partokrol, úgy beszéll az *Algiriai* készülétekről, hogy a' *Dey* 6000 rabszolgákat állítván ki a' bástyákra, az oltalmazó erősségeket minden felől helyreállította, 's a' régi bástyák' számát két újakkal nevelte. A' város mellett két felől két sántzos *Lóger* (tanyát) tsináltatott, mellyekbe fegyveres népet szállit arra az esetre, ha az *Anglusok* kiszállani akarnának. Hogy a' bástyákat ágyukkal annál jobban megrakhassa, még a' hajók közzül is leszedette némelyekről az ágyukot, a' melly szerént 1500-ra teszük azon ágyuknak a' számát, mellyeket a' városnak védelmeztetése végett már a' vár' falaira felhordatott. Maga a' Fejedelem (*Dey*), hitelfelettvaló iparkodást mutat; sátorait az egygyik bástyára vonatta ki; a' város mel-

lett is lógért üt gyakran; a' nép is nagyon fel van tüzelve; most tsak a' Frantziákaak van ott betsülete; de mindenek felett az Ánglusok ellen látszik a' nép' gyűlölsége leginkább felgerjedve lenni, a' kik ellen újabban is kiöntötte a' mérget. A' *Dey* gyakran mustrálja a' fegyveres seregeket, biztatja és tüzeli őket, 's mikor a' mustráról vissza tér, a' sokaság által mindenkor nagy triumphussal kísértetik-bé a' kastélyába. Minden környülállásokból látszik, hogy itt kemény ellentállásra fognak találni az Ánglusok: de reménleni lehet, hogy az ő úgynevezett Congrè-v-rakétaik, lefognak tördelni a' kevély bátorságnak szarvait. —

A' *Maroccoi* Császár is gyanithatóképpen segíteni fogja az Algiriaiakat. Ez a' *Muselman* már még a' politikához is érteni akar; a' minap tréfát üzött a' Lord *Exmouth*' expeditziójából, azt mondván, hogy nem tudta azt oly módon használni, mint lehetett és kellett volna.

Egy végzése által ilyen regulákat szabott nem régen ez a' Császár a' maga Európában itt-amott tartózkodó vagy oda útozni szándékozó alattvalói' eleibe: — 1) Egy *Maroccoi*, *Muhamed* hitű alattvalónak sem szabad, halálos büntetés alatt, Európába által útozni. — 2) Ha a' Császárnak akárminémű Követje vagy Küldöttje útját oda vennei kéntelenítettik, oda való elindulása előtt mindenféle megkivántató szabadság és meghitelező levelet vegyen a' Császártól. — 3) A' 'Sidó vallású *Maroccoi* lakosok szabadon által mehetnek kereskedésvéggett Európába, de két *Maroccoi* lakost tartoznak kezesül állítani azért, hogy Európában tsak igasságos kereskedést fognak üzni. — 4) Mind azok a' *Maroccoi* alattvalók, a' kik most Európában találtak, úgy viselni köteleztetnek ott magokat, hogy legkissebb büntételért elvesztik minden *Maroccoban* lévő vagyonaikat, a' mellyek a' szegénység' számára fognak fordítottatni. — 5) Ez a' parantsolat minden

Maroccoi Kormányozókhoz elküldette-tik, a' kik azt pontosan bétöltetni köteleztetnek. Költ Fetzben Jan. 1-ső napján, 1816-ban.

A m é r i k a.

A' *Brasiliából* jött új hírek szerint úgy látszik, hogy a' *Buenos-Ayresi* Országlóság a' maga belső oltalmazó eszközeit, a' maga távol lévő vezéreinek segítségekre küldözött csoportok által igen meggyengítette, 's a' Portugallus udvar ezen környülállást eszébe vevén ezt haszonra akarja fordítani. Szárazon vizen megakarja az *independenseknek* ezen fő városát támadni, a' melly végre 10,000 embereket akar *Rio Janeiróból* útnak indítani. Generális *Artigas*, a' ki régebben az *independensek*' Generálisa volt, hanem azoktól elpártolván 's magát a' *La Plata*' bal partjának urává tévén, már most valamint az anya Spanyol országnak úgy az *independenseknek* is ellenségevé lett, megegyezett a' Portugallus Udvarral, hogy ez a' *La Plata* mellyékeit foglaltassa-el, vagy vegye a' maga védelmezése alá, a' melly annyival is könnyebben megeshetik, hogy a' Spanyol Királynak a' Portugalliai Királyi Hertzegaszszonnyal való bázassági alkujába, mint a' Londoni levelek erőssítik, bétéve van ez a' feltétel, hogy Portugallia a' Déli Spanyol Amerikai tartományoknak egy részét magának elfoglalhassa. Ha, így folytatják szavaikat a' Londoni irók, ez a' feltétel végrehajthatatik, azután könnyen megeshetik, hogy Portugalliát) az Amérikában általengedett Spanyol tartományokért) *Spanyol* országhoz fogjuk tsatolódni látni; tsak az a' kérdés fog még ezen esetben fennmaradni, hogy valyon a' több Hatalmasságok helybe fogják-é hagyni ezen tserének plánumát. Ezen esetben, így szollanak a' *Brasiliai* tudósítások, az Amérikaik fognak lenni azok, kiknek a' kereskedés' dolgában legjobban pártjokat fogják fogni.

A' Terra Fermai és a' Mexzikiói vidékeken felettebb mérgesen folytatják a' Királyi és az *independens* seregek egymás ellen a' hadakozást. Mennél tovább tusakodnak egymás ellen, annál mérgesebben és kegyetlenebben viselik magokat. Már a' foglyoknak sem kegyelmeznek-meg, hanem mindenik rész kardra hányva az ellenkező résztől hozzáeső foglyokat. Sőt már megtörtént, hogy keresztre is feszítették a' foglyok.

Generális *Bolivar*, azolta, hogy magát *Sz. Domingó* szigetén rendbeszedte's az Amerikai partra ismét kiszállott, már ismét néhány szerentsés lépéseket tett ott. Cum a' ná t és *Barcellonát* elfoglalta, 's már most *Caraccas* ellen is előnyomult a' maga 5000 emberekből álló armádájával.

Uj-Orleans városából így írtak *Junius'* 1-ső napján: — „Generális *Morales*, a' Mexzikiói independenseknek egy vezérjek, ki a' Royalistákhoz fogságra esett vala, az *Inquisitzió* nak ítélőszéke' eleibe állitván, halálra ítéltetett és megölettetett, melynek hallására az *independens* patrióták egy Hirdetést tétetvén közönséggé, megígérték benne, hogy boszszút fognak ezen Generálisoknak haláláért állani.

Generális *Humbert* és több más *Fr. Respublikanus* gondolkodású tisztek, *Mexikó*ba vették magokat. Ugyan oda vette útját az a' *Mina* nevű esznéretes Spanyol Gerillás Generális is, ki a' Királynak *Madrid*ba lett visszatérése után, a' békételenkedő Spanyolokat fellázasztani iparkodván, plánuma kitudódott, czimborássai elszélesztődtek, 's ő maga *Páris*ba menvén ott elfogattatott, annakutánna innét is útat vesztvén, egy darabig *Liverpoolban* tartózkodott, 's mind addig bujdoklott, míg már most végezetre ő is *Mexikó*ban talált magának menedék helyet. Sok kivándorlott Spanyol tisztek, kivált a' *Mina'* armádájátólvalók, a' kik egy darab időtől fogva *Lon-*

donban tartózkodtak, most hirtelenséggel mind eltűntek onnét.

B e t s.

A' Felséges Cs. Udvar, a' Portugalliai és *Brasiliai* idvezült Királyné' *Mária Francisca Isabella'* született Spanyol Királyi Hertzegaszszony' halálára nézve, 12 napokig tartó gyászt vett-fel e' hónap 11-dikén.

Alensteigi Báró *Hager Ferentz*, Cs. K. Valóságos Titkos Tanácsos, *Camerarius*, az *Austriai* Cs. *Leopold* Rendnek Nagykeresztese, a' Cs. K. Fő Politziái és Censúrai Udvari fő *Cancellariának* Elölülője, *Olasz* országban *Pádua* mellett *Strában*, a' hol, egészségének helyreállítása végett tartózkodott, forró hideglelésnek következései miatt, a' folyó *Augustusnak* 1-ső napján meghalt.

A' *Henrika* ő Császári Fő Hertzegaszszonysága' és leánkája' a' Császári kised Fő-Hertzegaszszony' egészségi állapotjokra nézve, naponként örvendetes orvosi hivatalszeréntvaló jelentéseket veszünk az *Udvari újságban*.

Renát ő Császári Fő Hertzegsége e' hónap' 3-dikán éjjeli tizenegyedfél órakor *Klagenfurtba* érkezett, a' következett napon minden ott lévő polgári és katóna közönséges intézeteket megnézegetett, 's onnét a' következett hétfün estvéli 6 órakor útját, *Villachon* által, *Olasz* ország felé tovább folytatta.

Az *Illiriai Tartományokra* nézve ilyen Fátens jött-ki: —

Mi Ferentz, etc., etc.

Meghatároztuk, hogy azon tartományokat, mellyeket a' Szövetséges Hatalmasságokkal való Kötéseknek következése szerént vissza nyertünk, úgymint *Carnoliát*, a' *Villachi* Kerületet, *Goritzsiát*, a' tengerparti vidékeket, az előbbeni *Magyar Littoralét*, és a' *Provincziális Horváth* országhoz tartozott részt, az *Illiria* neve-

zet alatt ennekutánna is meghagyjuk, ezekhez a' volt *Olasz Királyság*hoz tartozott *Cividale* és *Gradisca* nevű kerületeket és a' Belső *Austriához* tartozó *Klagenfurti* kerületet is hozzájuk tsatoljuk, 's ezt az új *Illiriát*, *Királyságra* emeljük.

Ehezképpest meghatározzuk. —

1)ször. Az *Illiriai Királyság* kétkülönös *Kormányozószekek* által *kormányoztatik*, mellyek között az egygyik alá, *Karinthia* és *Karniola* *Hertzségek*, a' másik alá, a' parti vidékek, a' *Góritziai Grófság*, *Gradisca*, és a' *Provincziális Horváth országnak* eddig *Illiriához* foglaltatva volt része tartoznak. —

2)ször. Ezen új *Királyságnak Czimerét*, 's azt a' helyet, a' hova ennek, a' mi *Austriai Császári Czimerünkbe*, 's a' hova az új *Királyi Titulusnak* a' mi több *Titulusaink* közé, beiktattatniok kell, a' mi illeti, ezekre nézve következni fog a' mi határozásunk. Kélt a' mi *Fő és Lakó városunkban Bétsben*, *Augustus' 3-dikán*, a' *Kristus' születése* után az *1816-dik*, 's *országulásunknak huszonötödik esztendejében*.

Ferentz.

Gróf *Ugarte Aloiz*, *Csehországi K. Fő 's Austriai Fő Hertzségi Első Cancellarius*.

Gróf *Lazanzy Procop*, *Udvari Cancellarius*.

Az ő *Cs. Kir. Ap. Felsége' tulajdon parantsolatjára*: Gróf *Guiccardi Ferentz*.

Ő *Császári Királyi Felsége* kegyelmesen méltóztatott a' *Fels. Udvari Magyar Cancelláriánál* levő *Frankl Mátyás Ud-*

vari Concipista Urat, *29 esztendőktől* fogva való *szorgalmatos, hasznos, és hűséges szolgálatai*, jó *magaviselete 's jó magaalalmaztatása által szerzett érdemeire* való tekintetből, *Magyar Nemességgel* megajándékozni.

Elegyes Dolgok.

Madridban a' *Király' személye* ellen való *utóbbi összeesküvésért* ismét négy *katonatisztet* öltek-meg; más *15-töt* az *Afrika* *Spanyol várakba* vittek fogságra. —

A' *Knesevich* *Austriai Cs. K. Dragonyos Regementje*, *Frantzia országból* jöven hazafele, *Aug. 1-ő napján* *Regensburgha* érkezett. Ugyan ezen hónapnak *25-dikéig* *8 gyalog Batalionok* fognak ott egy *Huszár Osztályal* egyetemben által jöni és *nyúgvónapot tartani*, a' mellyek minnyájan *Frantzia országból* folytatják *útjokat* vissza *Austria felé*. —

Lilléből azt írják, hogy *Melzi*, az *Északi* nevet viselő, *Frantzia departament' Prefektusa* *Párisba* hivattatván, olyan *útitásokkal* tért onnét vissza, mellyek szerint a' *Fr. armádák' organizátásának* siettetése minden *útakon* módokon *munkába* vétetődik; még azok a' *tisztek is*, a' kik *Bonaparte alatt* szolgáltak, ha csak a' *K. országlószék* ellenvaló *ellenséges indulatjokat* igen *szembetűnőleg* ki nem *mútatták*, mind ismét *bévétenek* a' *szolgálatra*; 's néhány *Generálisok*, kik *eránt* a' *régi armádák* nagy *bizodalommal* viseltettek, most ismét *fő hivatalokat* kapnak, 's a' t.

Augustus 9-dik napján *Száz forint Huszaspénzért*, *Váltótzédulában* *291 1/6 forintot* — egy *Császári aranyért* *13 fl. 31 kr.* — egy *Hollandus Aranyért* *13 fl. 43 krt.*
Augustus 10-dik napján *100 forint huszas pénzért*, *Váltótzédulában* *291 1/2 forintot* — egy *Császári aranyért* *13 fl. 32 kr.* — Egy *Hollandus aranyért* *13 fl. 45 krt.*
Augustus' 12-dik napján *100forint huszas pénzért*, *Váltótzédulában* *289 7/8 fl.* — egy *Császári aranyért* — *fl.* — *kr.* — Egy *Hollandus aranyért* — *fl.* — *kr.* adtak.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Erdélyből Julius' 25 - dikén 1816.

Szegény kiseded Hazánknak is vannak néha nagy örömei, és szerentséltetései. Ezen folyó Julius holnapjának elején Egy, a' kedves szomszed Magyar Ország' szép egén eredett, 's onnét el bujdosó ragyogó Csillagzat szálla-bé Hazánkba. Ennek száz esztendő alatt, elé tsak egyszer kerülő, és forduló üstökös tsillagnak kell lenni. Ez, vagy Efféle, ugyan a' Mostanival egy égi határról költ, támadott, és az akkori időben szerentsés, boldog befolyásáról nevezetes égi-tűzi Test tette fel, és fényeskedett volt Erdély Ország' egén 1716-dik esztendőben. A', a' *Kristus' be kerített kertjét* (ez az Anyaszentegyház) mely nálunk azon időknék viszontagságai miatt a' kiszáradásra már közelített vala, üdvösséges égi harmattal oly bővségesen meg hintezte, öntözte vala, hogy az mind eddig az oltától fogva a' maga virágzó, 's kellemetesen illatozó állapottyában megmaradott.

De ne hogy ezen két ékesen tündöklő Ragyogványnak árnyékot, sötétséget vessen homályos kifezésem, világosabban szükség szollanom.

Az 1716-dik esztendőben volt Erdély Orzágnak első Püspöke Báró Mártonfi György, a' ki ama nagy méltóságú, Fő Tisztelendő Esztergomi Erseki Káptalanból emeltetett vala ezen méltóságra. Annak ritka, és az Anyaszentegyházra nézve érdemes tettei, Hazánkban örökre fenn marandók, ugymint a' kinek már előre ismertetett, fáradhatatlan buzgósága az akkor ditsőségesen uralkodott VI. Károly Császárnak kegyelmeire annyira méltónak tette magát, hogy a' Romai közönséges Anyaszentegyháznak nálunk való fenn tartására, azon Ap. Királytól mint a' *Püspökségnek*, mint pedig a' *Káptalannak*, ujjabb vissza

állittatását, fundáltatását, nem különben a' Károly - Fejérvári öreg, régi Püspöki *Templomnak* vissza adattatását szerentsésen meg nyerte légyen. Ó be boldog Tsillag vala tehát Ez!

Most már száz esztendőök mulva, ezen század esztendei, *harmos öröm Inne ének* (Jubileumnak) meg szentelésére, ugyan azon nagy méltóságú, Fő Tisztelendő Esztergomi Erseki Káptalanból, ismét eredett, és a' F. Királyi kegyelemnek drága zálogjául nekünk adattatott, küldettetett, Egy hasonló fényességgel ragyogó, és az Előbeninél nem kevesebb boldogságot reánk árasztani kívánó, 's törekedő szerentsés Tsillag szálla bé hazánkba, nagy méltóságú, Fő Tisztelendő Rudnai, és Divékujfalvi RUDNAI SÁNDOR Ur Ő Kegyelmissége. A' kinek bėjövetelét mivel nagy, és ditsőséges hiru neve megelőzte, és Hazánkat előre elfutotta, bétöltötte vala, béerkezése különös érzékenységü, és sziveket elragadó örömmel fogadtatott. Minden útjában lévő Helységekben, Városokban, különösen Kolosvárrott, Tordán, Nagy - Enyeden, K. Fejérvárrott, minden Religiobéli, Rend, Rang, Időkori külömböztetés nélkül kegyes szemlélésére omlott az öszve sereglett népesség'sokasága. Mindenütt ágyuk' durrogásaival, szives köszöntésekkel üdvözöltetett. Hangzott az egygyesült örömmel az egygyes, egész Erdélyi viszhang.

Julius' 14-dik napján Püspöki székebe bévezettetek, mely alkalmatossággal, a' Püspöki öreg Templomot ezen századik esztendejében mintegy ujonnan fel szentelte, minden Rendekhez alkalmasztatott, böltsésséggel, Apostoli buzgósággal, oktatással tellyes, sziveket által ható, öröm könnyeket kifatsaró, bé köszöntő beszédével, (mely arany munka a' Clerus buzgó kívánságára és hasznára kiis fog nyomtattatni)

melyre a' Káptalannak igen nagy érdemü Prepostya Mlgs. Fő Tisztelendő Fangh István Apátur, Generalis Vicarius, és Auditor ur fontos és sokat magában foglaló üdvözlő feleletét viszontagalta. Azután elénekeltetett a' S. Ambrus zsoltosmája: *Téged Isten ditsérünk*, mellyet követett, a' minden illendő pompával tartatott énekes szent Mise. Ezen öröm Innepén azon nagy tágos Püspöki Templom oly tömve volt, hogy hasonló sokaság abban eddig elé nem könnyen láttatott.

De hogy már a' szent dolgokról a' mulandókra lépést tegyek (mert ezeknek is módgyával helyeknek kell lenni) Püspöki méltósághoz illendő fényes ebéd tartatott, melyen a' több külső Vendégeken, és a' Fő Tisztelendő Káptalanon kívül a' bé sereglett Esperest, és Plébánus Urak, a' Károlyvárrott lévő Püspöki Liceomi, és Királyi iskolákat egyházi Tanító Karok, szóval minden kivétel nélkül az egész Papság jelen volt. Ezen ebéd' vigságát öregbitette az abból származott közönséges öröm, hogy a' szegényebb Plébánusoknak is neveit már bé kérette volt legyen kegyes Fő Pásztorunk, kiknek, ritka atyai gondviselést, és szeretetet példázó indulattal két ezer forintig segedelmet kegyesen ígérni méltóztatott. Ismét, Ó be boldog Csillag tehát Ez is! kinek bővségesen már kinyilatkosztott szent szándéka, törekedése, és tellyes fel tett czéllya, a' Kristus' Anyaszentegyházának még virágzóbb állapotra hozása, az öteten szerető Káptalannyának, és az egész Papi Rendeknek boldogítása, mely reménységünk nem üres biztató jeleken épült, mivel már azon felséges czéllyához jobbara hozzá is kezdett a' kegyességnél kegyesebb Fő Pásztor.

Ebéd után az Uri vendégeket a' Tanuló Ifjuság egy tsinos, és egyenesen Fő Pásztorunknak (a' ki Maga is jelen lenni méltóztatott) tiszteletét tárgyozó pásztori Játékkal örvendeztette, és mulatta, melynek

foglalattya volt, a' pásztori Játék három felvonásokra ki készítve, énekekkel, és ujjabb költeményekkel (fictiókkal) felékesítve.

Magyar Ország.

A' Pesten Augustus 7 - dik napján költ levelekben ezeket írják: —

Nagyságos és Fő Tisztelendő *Makay Antal* Urat, *Gagy* Apáturt, *Egri* Kanonokot, *Eger* vári Prépostot, és a' Felséges Kir. Tábla Praelatusát, a' Fels. Septemvivalis Fő Törvényszéknek Assessor Birájává, és *Makariai* Válastatott Püspökké nevezni méltóztatott Ó Felsége az ő isméretes Papi és Világi jeles érdemeire nézve.

A' Pesti *Universitás* nagy palotájában Aug. 4 ik napján fényes Disputatiot tartott az egész Philosophiából Nemes és Tudós ifju *Jankovics Miklós* Ur, egy szép talentumu, 's nagy reménységű ifjú, kinek tudós vetélkedését különösen díszesítette az ő könnyű, világos, és elmés felelete. De a' hazára nézve ezen tudós tétel azon okból méltóbbfigyelmetességet érdemel, hogya Philosophiai Állítások mellé foglalva volt, és kiosztogattatott *Sallustius*nak deák és magyar kiadása, mellyet, nemcsak költségével segített, hanem igen tudós Értekezéssel is megtoldott az Ifjúnak nagy érdemü Édes Attya Tekintetes *Jankovics Miklós* Ur, kinek a' Magyar régi Kézirásokból, ritkább könyvekből, régi Pénzekből, remek képekből, és külömbféle drágaságokból álló Gyűjteményeit a' Magyar Nemesség büszkélkedve említheti.

Más nap Jul. 5-ikén, az egész Magyar Törvényből disputáltak ugyan a' nagy palotában sok érdemes Vendégek előtt Nemes és Tudós *Riggiczai Kovács József*; *Kelemési Melcz* Aloiz; *Nedeczki Nedeczky* Ferencz; és *Szluha* Fer. Urak, kik jeles feleleteikkel mind magoknak, mind nagy érdemü Tanítójoknak különös betsületet szereztek.